KULUTTAJALIITTO
KONSUMENTFÖRBUNDET

**Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle**
**Asia: HE 134/2024 vp**
**StV@eduskunta.fi**

**KIRJALLINEN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAEIKSI TERVEYDENHUOLTOLAIN 51 a JA 51 b §:N JA KORKEAKOULUOPISKELIJOIDEN OPISKELUTERVEYDENHUOLLOSTA ANNETUN LAIN 10 a JA 10 b §:N MUUTTAMISESTA**

Kuluttajaliitto ry (jälj. ”Kuluttajaliitto”) kiittää mahdollisuudesta antaa eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle kirjallinen lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Hallituksen esityksessä ehdotetaan perusterveydenhuollon hoitotakuun pidentämistä 23 vuotta täyttäneiden henkilöiden osalta. Esityksessä ehdotetaan lainsäädäntömuutoksia, joilla pääsääntöisesti kumotaan viime hallituskaudella hoitotakuuseen tehdyt muutokset. 14 vuorokauden hoitoon pääsyn enimmäisajasta kiireettömässä perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa luovutaan ja hoitoon pääsyn enimmäisajaksi palautetaan aiempi kolme kuukautta. Suun terveydenhuoltoon palautetaan kuuden kuukauden hoitotakuu. Alle 23-vuotiailla henkilöillä perusterveydenhuollon hoitotakuu säilyy 14 vuorokaudessa ja suun terveydenhuollossa kolmessa kuukaudessa. Esityksen tavoitteena on osaltaan toteuttaa Suomen julkisen talouden tasapainottamista ja se on osa kevään 2024 kehysriihipäätöksiä. Erikoissairaanhoidon hoitotakuuseen ei lakiesityksessä esitetä muutoksia.

**Kuluttajaliitto katsoo, että perusterveydenhuollon ja suunterveydenhuollon hoitotakuuta ei tule pidentää. Lakitasoinen hoitotakuu varmistaa osaltaan, että hyvinvointialueilla panostetaan nopeaan hoitoon pääsyyn ja turvataan potilaan oikeuksien toteutuminen. Hoitoon pääsyn enimmäisaikarajoilla on tärkeä merkitys potilaiden yhdenvertaisen hoitoon pääsyn turvaamisessa, vaikkakin tulee huomioida, että potilaan oikeussuojakeinot ovat tällä hetkellä riittämättömiä silloin, kun hyvinvointialue ei noudata hoitotakuuta. Kun on kyse elämää ja terveyttä turvaavista palveluista, tulee potilaan päästä nopeasti hoitoon. Hoitoon pääsyn pitkittyminen voi pahentaa sairauksia ja huonontaa niiden ennustetta, sekä on usein myös psyykkisesti erittäin kuormittava tilanne potilaalle.**

Terveydenhuollon palvelut ovat elintärkeitä palveluita, joiden oikea-aikaisuus, saavutettavuus ja saatavuus ovat palveluiden kivijalka. Kuitenkin julkisessa terveydenhuollossa on viime vuosina esiintynyt monenlaisia ongelmia sekä perusterveydenhuollon että erikoissairaanhoidon tasolla. Erityisesti perusterveydenhuollon palveluiden osalta ihmiset ovat joutuneet kohtaamaan hyvin perustavanlaatuisiakin hoitoon pääsyn haasteita. Ongelmia on ollut esimerkiksi jopa yhteyden saamisessa terveyskeskuksiin ja terveyskeskusten takaisinsoittopalveluiden toimivuudessa, mitä ylimmät lainvalvojatkin ovat nostaneet esiin. [1] **Onkin selvää, että tässä tilanteessa ei hoitotakuuta tule pidentää vaan sen sijaan tulee etsiä**

**monenlaisia ratkaisuja hoitoon pääsyn parantamiseksi. Yhteiskunnassa ei saa säästää ihmisten terveydestä. Kuluttajaliiton teettämän selvityksen (Aula Research 2024, n=2055) mukaan 63 % vastaajista piti palveluseteleitä tärkeänä palvelun järjestämistapana. Hyvinvointialueita tulee kannustaa palveluseteleiden käyttöön Orpon hallitusohjelman mukaisesti sekä kehittää palvelusetelijärjestelmää. Palvelusetelit on pidettävä hyvinvointialueiden työkalupakissa, josta niitä erityisesti hoitoon pääsyn ongelmatilanteissa tulee antaa asiakkaille.** Kuluttajaliitto kiittää, että kevään 2024 kehysriihessä päätetystä ostopalveluvelvoitteen poistamisesta luovuttiin valmistelun edetessä, sillä päätös olisi heikentänyt merkittävällä tavalla koko hoitotakuujärjestelmää. **Terveydenhuoltolain 54 §:n mukaan hyvinvointialueen tulee ostaa palvelua ulkopuolisilta palveluntuottajilta, jos se ei pysty omana tuotantona järjestämään hoitoa potilaalle hoitotakuun mukaan. Edellä mainitun pykälän valvontaa tulisikin lisätä, jotta ihmiset pääsisivät hoitoon lain edellyttämällä tavalla.**

Lopuksi Kuluttajaliitto haluaa todeta, että toimivat ja oikea-aikaiset perusterveydenhuollon palvelut vähentävät myös erikoissairaanhoidon kustannuksia. Kuluttajaliiton teettämään selvitykseen (Aula Research 2022, n=1090) vastanneista 88 % oli sitä mieltä, että terveyskeskuksissa tulisi olla tarjolla myös iltavastaanottoaikoja. **Palveluiden saavutettavuuteen ja saatavuuteen tulisikin panostaa hoitotakuun pidentämisen sijaan.**

Helsingissä 12.11.2024

Kuluttajaliitto ry

Julia Lumijärvi, juristi. OTM, HLL

Viitteet:

[1] https://oikeuskansleri.fi/-/yhteydensaannin-ongelmat-perusterveydenhuollossa